Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Monumentnummer*: 522693

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	10 mei 2002
Kadaster deel/nr	82631/110

*Woonplaats**	*Gemeente**	*Provincie**
Hilversum	Hilversum	Noord-Holland

*Kadastrale gemeente**	*Sectie**	*Kadastraal object**	*Appartement aanduiding*	*Grondperceel*
Hilversum	N			9606

*Omschrijving***

Inleiding

Nederlandse Hervormde ZAALKERK gebouwd in 1890-1891 als onderdeel van het kerkcomplex 'Grote Kerk' in Neo-Renaissance stijl en gedeeltelijk herbouwd in 1976 na een brand in 1971 waarbij de muren zijn blijven staan, beeldbepalend gesitueerd op een terrein tussen de Kerkbrink en de Oude Torenstraat. De voorgevel van de kerk is gericht op het oosten (Kerkbrink), terwijl de middeleeuwse kerktoren zich aan de westzijde (Oude Torenstraat) bevindt.

Omschrijving

Nederlandse Hervormde zaalkerk, opgetrokken op een rechthoekige plattegrond met risalerende tuitgevel aan de oostzijde waarin de ingangspartij, toren op de zuidoosthoek, rechthoekige aanbouw met nevenfuncties aan de zuidzijde en middeleeuwse toren aan de westzijde. De toren, op vierkant grondplan, is opgebouwd uit drie delen, waarin gothische en deels blinde spitsboogvensters, in het bovenste deel met galmborden onder hoog opgaand en veelhoekig spits dak met klokken en windvaan, dat oprijst achter een borstwering. De kerk is opgetrokken in rode baksteen op een hellende plint in gele baksteen waarboven een band van kunststeen, terwijl de overstekende dakvlakken met zeeg op consoles zijn bedekt met zwarte leipannen. De risaliet aan de oostzijde is onder zadeldak aangekapt aan het schilddak van de kerkruimte, de toren op de zuidoosthoek heeft een hoog opgaand tentdak met piron en de aanbouw aan de zuidzijde heeft een haaks aangekapt schilddak met pirons. De hoeken van de gevels bevatten gestucte blokken. Speklagen en vensterranden zijn uitgevoerd in oranje/rode baksteen. De detaillering is uitgevoerd in kunststeen en het merendeel rond vensters en deuren in stucwerk. De samengestelde stenen vensterpartijen zijn opgebouwd uit twee rechthoekige vensters met tussen-

** Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister*
*** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument*
Datum van downloaden 28 march 2024

en zijdorpels met basement op kunststenen onderdorpel waaronder een waterlijst en met afsluiting waarboven een hoofdgestel met iets smaller fronton waarbinnen siermetselwerk. Onder de waterlijst in het verlengde van de dorpels kleine vierkante vlakken, de buitenste met cirkelmotief in hoog-reliëf, de middelste met inkepingen in bas-reliëf. Naast de aanzet van het fronton op het hoofdgestel vaasvormige afsluiting en boven de punt verbinding, met kroonlijst-motief, naar de waterlijst onder de onderdorpel van twee rondboogvensters daarboven. Rond de bovenlichten bakstenen bogen op kleine consoles. Onder de waterlijst in het verlengde van de zijdorpels een hoekig console-motief. Boven de vensterpartij kroonlijst op consoles. De vensters bevatten glas-in-loodramen met paarse en gele randen.

De oostgevel bevat in een risalerende tuitgevel de ingangspartij met groot boogvormig venster daarboven, gevat in stucwerk détaillering. De gevelranden worden afgedekt door deklijsten met obelisken op de schouderstukken en op basementen iets onder de tuit waartussen over de gevel een band is aangebracht met de tekst:'predikt het evangelie'. De tuit, met sieranker, kroonlijsten en diamantkopmotieven, wordt bekroond door een obelisk. Onder de tuit een consolemotief. De twee houten toegangsdeuren met dubbele rij panelen onder bovenlicht worden door stucwerk omlijst, en gescheiden door een halfzuil. Boven de kroonlijst een verbinding in twee banden naar de kroonlijst onder het venster, waarop twee obelisken staan. De détaillering omvat voluten, diamantkoppen en rolwerk, terwijl een gevelsteen vermeldt: 'De eerste steen gelegd/2 mei 1890/door Ds. S. Dijkstra'. Het bovenste gedeelte van het vierdelige samengestelde venster wordt omlijst door een boog op consoles met blokken en een grote decoratieve sluitsteen. Twee dorpels zijn voorzien van geprofileerde halfzuilen op consoles met gezichtjes. In de terugliggende flankerende geveldelen een samengestelde vensterpartij.

De toren op de zuidoosthoek bevat een toegangsdeur in de oostgevel onder fronton. In de tweede laag in de oost- en zuidgevel een venster met stucwerkomlijsting, in de derde laag twee vensters, afgesloten door ontlastingsboog met sluitsteen met diamantkopmotief op gestucte bovendorpel. In de zuidgevel op de begane grond een venster onder kroonlijst met twee vaasvormige afsluitingen. De dakkapel heeft een hoge vierzijdige steekkap met piron. De overgang naar de rechthoekige aanbouw aan de zuidzijde wordt gevormd door schuine geveldelen. In het bredere linkerdeel een deur waarboven eenvoudige rondboogvensters, in het rechterdeel twee eenvoudige rechthoekige vensters. De zuidgevel van de aanbouw is drie traveeën breed, geleed door steunberen. Links en rechts een samengestelde vensterpartij, in het midden eenvoudige rondboogvensters. In de rechter zijgevel een samengestelde vensterpartij, in de linker zijgevel twee rondboogvensters.

De noordgevel bevat in het verlengde van de rondboogvensters van de samengestelde vensterpartij aan de linkerzijde, enkele en dubbele rondboogvensters.

In het interieur van de kerk bevindt het liturgisch centrum zich aan de zuidzijde. De kansel uit 1644 is geplaatst op een basement waarin oude grafzerken zijn verwerkt. In de portalen zijn eveneens enkele grafzerken geplaatst. Aan de westzijde een orgel, vervaardigd door Wilhelm Rütter uit Kevelaar, oorspronkelijk voor de St. Jozefkerk te Gouda.

Waardering

De kerk is van algemeen belang wegens architectuur- en cultuurhistorische waarde als functioneel-ruimtelijk hoofdonderdeel van het kerkcomplex 'Grote Kerk' en als gaaf bewaard gebleven voorbeeld van een Nederlandse Hervormde zaalkerk in Neo-Renaissance stijl uit 1890-1891, beeldbepalend gesitueerd in het centrum van Hilversum.

Hoofdcategorie	*Subcategorie*	*Functie*

Religieuze gebouwen	Kerk en kerkonderdeel	Kerk